

**GSJ JOURNALS SERIE B: ADVANCEMENTS IN BUSINESS AND
ECONOMICS**

Volume: 2, Issue: 1, p. 1-18, 2019

**SPORDA STRATEJİK BİR YÖNETİM ARACI OLARAK SOSYAL
SERMAYE KAVRAMININ İNCELENMESİ VE BAZI
ULUSLARARASI KARŞILAŞTIRMALAR**

**EXAMINATION SOCIAL CAPITAL AS A STRATEGIC MANAGEMENT
TOOL IN SPORTS AND SOME INTERNATIONAL COMPARISONS**

Arif Yüce¹

Volkan Aydoğdu²

Sevda Gökce Yüce²

Hakan Katirci¹

(Received 16.06.2019 Published 15.08.2019)

Özet

Sporda sosyal sermaye, spor aracılığı ile gelişmekte olan toplumsal değerlere yönelik değişimin nasıl kullanılacağına ve harekete geçirileceğine vurgu yapmaktadır. Buna göre; sosyal sermaye, spor politikaları içerisinde toplulukların spora katılımı için yeni stratejiler geliştirmek, spor alanında başarı ve performansı arttırmak, her yaşta insana kendilerini geliştirme fırsatı sunmak, okul çağındaki çocuklar ile farklı yerel spor topluluklarını bir araya getirmek gibi toplumları kalkındırma temelli amaçlar barındırmaktadır. Bu kapsamda bu araştırmanın temel amacı; sporda stratejik bir yönetim aracı olarak sosyal sermaye kavramını doküman analizi yöntemi ile incelemektir. Buna göre sosyal sermaye kavramını spor politikaları içerisinde entegre eden Çekya, Danimarka, İngiltere, Fransa, İrlanda ve İtalya'nın sosyal sermaye ve spora yönelik yönetim stratejilerini incelemek ve sosyal sermaye kavramının öncüleri olan Bourdieu, Coleman ve Putnam'ın görüşleri kapsamında değerlendirmek araştırmanın bir diğer amacını oluşturmuştur. Elde edilen araştırma bulguları sonucunda sporda stratejik bir yönetim aracı olarak sosyal sermayenin; spor ve sosyal sermayeye ilişkin sosyolojik boyut, spora katılımın teşvik edilmesi, spor politikalarının belirlenmesi ve spor tesislerinin yönetimi konusunda önemli roller oynadığı belirlenmiştir. Bunlara

¹ Eskişehir Teknik Üniversitesi arifyuce@eskisehir.edu.tr

² Anadolu Üniversitesi, vaydogdu@anadolu.edu.tr

Yüce, A., Aydoğdu, V., Katirci H. & Yüce, S. G. (2019). Examination Social Capital as a Strategic Management Tool in Sports and Some International Comparisons. GSI Journals Serie B: Advancements in Business and Economics, (ABE), 2 (1): 1-18.

ek olarak sosyal sermaye kavramını spor yönetim stratejileri içerisine entegre eden ülkelerin çoğunluğunun Bourdieu, Coleman ve Putnam'ın görüşlerinin her birinden farklı şekilde yararlandıkları ve olumlu çıktılar elde ettikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Spor, Sosyal Sermaye, Sporda Sosyal Sermaye, Spor Yönetimi ve Sosyal Sermaye

*Bu çalışma 26.04. 2018 – 28.04.2018 tarihleri arasında yapılan: “I. International Congress of Physical Education, Sport, Recreation and Dance” isimli kongrede sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Abstract

Social capital in sport emphasises how changes regarding developing social values with sports will be used and will be used to take an action. Accordingly, social capital contains social development-based objectives such as developing new strategies inside sport policies for societies to engage with sports, increase success and performance in sport area, offer developmental opportunities to people at all ages, connecting children in school period and different local sport societies. In this context, the purpose of this research is to examine the concept of social capital as a strategic management tool in sport with the help of document analysis method. Accordingly, examine sport policies Czechia, Denmark, England, France, Ireland and Italy countries which integrated social capital into their sport policies and evaluate them within the context of Bourdieu, Coleman and Putnam's views, who are the pioneers of the concept of social capital has formed the purpose. As a result of the research, social capital as a strategic management tool in sports; the sociological dimension of sports and social capital, encouraging participation in sports, determination of sports policies and management of sports facilities has important roles. In addition, it is seen that the majority of countries integrated the social capital into sports management strategies have benefited differently from each of Bourdieu, Coleman and Putnam's views and obtained positive outcomes.

Keywords: Sport, Social Capital, Social Capital in Sport, Sport Management and Social Capital

1. GİRİŞ

Bilginin giderek önemli hale gelmesi ve yaşanan toplumsal dönüşüm örgütlerde insan unsurunu ön plana çıkarmış ve insanların yetenek, bilgi, tecrübe gibi özelliklerini ifade edebilmek adına entelektüel sermaye kavramının geliştirilmesi gerekliliği doğmuştur. Bu noktada ortaya çıkan sosyal sermaye kavramı, neosermaye kuramlarının en son ve en önemli boyutunu oluşturmaktadır. 1990'lerden sonra farklı disiplinlerdeki araştırmacılar tarafından üzerine odaklanılan bir kavram (Tüylüoğlu, 2006; Ekşinat, 2015) olarak yerini alan ve genelde ilişkilerde yerleşik bulunan sosyal kaynakları ifade eden (Liao ve Welsch, 2005) sosyal sermaye kavramı; "bireyin ya da grupların sahip olduğu sosyal ilişkilerden doğan mevcut ya da potansiyel kaynakların toplamı" olarak ifade edilmektedir (Nahapiet ve Ghoshal, 1998). Sermaye kavramı uzun bir süre boyunca klasik iktisadi düşünceenin bir parçası olarak kalmış ve parasal değerlere bağlı girdiler ve çıktılarla ilişkilendirilmiştir (Field, 2006: 17). Lin (2005) sermayeyi ele alırken, Marx ve klasik iktisadi düşünceden farklı olarak, sermayeyi üreten ve üretimden doğrudan etkilenenlerden bağımsız olarak değerlendirmiş ve sermayeyi temel bir değer üzerinden analiz edilmiştir. Sosyal sermayede temel değerın daha geniş bir kapsama sahip olmasının temel nedeni; güç ve refahın artması için sadece maddi kaynakların tek başına yeterli olmaması olarak ifade edilmiştir (Svendsen ve Svendsen, 2003: 616). Sosyal sermaye kavramının geçirdiği aşamalar sonucunda kapsamının genişlediği, ilgili aşamaların her birinin kavrama farklı nitelikler kattığı ve başlangıçta yapılan katı tanımlamaları zenginleştirdiği ifade edilmiştir (Uğuz, 2010: 83). Sermaye kuramlarının gelişimi ve sosyal sermaye kavramının kuramsal bir boyuta ulaşması bu çerçevede değerlendirilmektedir. Buna göre sermaye kavramının sosyal sermaye kavramına evrilineye kadar Ekonomik Sermaye, Fiziksel Sermaye, İnsan Sermayesi (Beşeri Sermaye), Kültürel Sermaye, Entelektüel Sermaye kavramlarına ilişkin süreçleri tamamladığı ifade edilebilir (Nahapiet ve Ghoshal, 1998; Kundnani, 1999; Schultz, 1972; Bourdieu, 1986; Stewart, 1997: 72).

Sosyal sermaye; İnsanlar arasındaki aktif ilişkiler ile insan ağlarını ve gruplarını birbirine bağlayan ve işbirliğini mümkün kılan güven, karşılıklı anlayış ve ortak değerler ile davranışlardan oluşan bir bütündür (Cohen ve Prusak, 2001). Tüm sermaye türlerine bakıldığında, kavramın ele alınış biçimine bakılmaksızın iki temel özellikten söz edilebilmektedir. Bunlardan ilki olan birikim, sermaye kavramına yönelik ekonomik, kültürel, entelektüel birikimi ifade eder. İkincisi ise ortak değişim özelliğidir. Bu özellik tüm sermaye türlerinin birbirine dönüşebileceğini belirtmektedir (Uğuz, 2010: 86). Bu kapsamda sermaye kavramının, sosyal sermaye kavramına erişinceye değin geçirdiği süreçler ile diğer sermaye türlerinden nasıl ayrıştığının anlaşılması oldukça önem kazanmaktadır (Ferlander, 2007). Bu doğrultuda neosermaye kuramlarına kısaca değinilmesi sosyal sermayenin daha nitelikli aktarılmasına da olanak sağlayacaktır. Neosermaye kuramları, güce ve avantajlı durumlara para olmaksızın ya da en az maliyet ile zaman ve çaba harcanarak ulaşılabilceği düşüncesini benimsemektedir (Ostrom, 2000). Neosermaye kuramları olarak bilinen

kuramlar; *Beşeri Sermaye, Kültürel Sermaye, Entelektüel Sermaye ve Sosyal Sermaye* olmak üzere dört başlık altında incelenmektedir.

1.1. Beşeri Sermaye

Beşeri sermaye emek üreten kişinin bilgi birikimi, eğitimi, deneyimi ve sağlık düzeyine yapılan yatırımların, daha fazla karlılık sağlayacağını ve bu becerilerin eğitim ve öğretim yoluyla geliştirilebileceğini ileri sürmektedir (Becker, 1962; Woolcock, 2001; Zhang, 2012.). Ayrıca beşeri sermayenin yalnızca formal eğitim sonucunda oluşmadığı, herhangi bir işte çalışma sonucu edinilen deneyim ve uygulamalı öğrenme faaliyetlerinin de beşeri sermaye birikiminin oluşmasında etkili olduğu ifade edilmiştir (Davidsson ve Honig, 2003). Beşeri sermaye, genel ve spesifik olmak üzere ikiye ayrılır. Genel beşeri sermaye, çeşitli ekonomik ortamlar arasında kolaylıkla transfer edilebilen bilgi ve becerileri ifade ederken, spesifik beşeri sermaye, transfer edilebilirliği daha az olan, dar bir uygulama alanı bulunan bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Eğitim ve iş deneyimi genel beşeri sermaye kapsamında değerlendirilirken; yönetsel, girişimsel ve teknik yetenekler, işletme sahipliği deneyimi vb. unsurlar girişimciliğe özgü beşeri sermaye kapsamında değerlendirilmektedir.

1.2. Kültürel Sermaye

Kültürel sermaye bireylerin üzerinde taşıdıkları, nesiller boyunca aktardıkları uzun süren kültürel mirasın bir parçası olan bilgi, beğeni, beceri, deneyim, inanç, ahlak, kural vb. her türlü bilişsel ve fiziksel özellikler ile kültürün içerisinde yer alan değerler ve eğitsel öğeleri barındıran sermaye türü olarak ifade edilmektedir (Bourdieu, 1986). Kültürel sermaye sosyolojik bir olgu olarak düşünülmeyle beraber, fiziki ve beşeri sermayeyi tamamlayıcı bir unsur olarak da görülmektedir (Throsby, 1999). Bourdieu (1986) kültürel sermayeyi oluşturan parçaların vücutlaşmış/içselleşmiş (embodied), kişileşmiş/nesnelleşmiş (objectified), kurumsallaşmış (institutionalized) kültürel sermaye olduğunu belirtmektedir.

1.3. Entelektüel Sermaye

Entelektüel sermaye kavramı 1990'ların sonundan itibaren gerçekleştirilen öncü çalışmalar (Stewart, 1991, 1997; Edvinsson ve Malone, 1997; Sveiby, 1998) ile yaygınlaşmıştır. Entelektüel sermaye, işletmelerin faaliyetlerini sürdürmelerini sağlayan gayri maddi varlıkların bileşimi olarak tanımlanmaktadır (Andriessen, 2004). Entelektüel sermaye, işletme içerisindeki zihinsel süreçlere, bu süreçlerin yararına ve işletmeye fayda sağlayacak şekilde dönüştürülmesinin önemine değinmektedir (Bontis, 1998).

1.4. Sosyal Sermaye

Sosyal sermaye beşeri faaliyetlere sosyolojik bir bakışla yaklaşır ve bireylerin sosyal faktörler tarafından şekillendiğini vurgular. Sosyal sermayenin ana düşüncesi sosyal iletişim ağlarının değerli bir servet olduğudur (Field, 2006:16). Alan yazında sosyal sermaye

kuramının gelişmesi ve birincil kaynak değerindeki araştırmaların kuramsal kökenini oluşturmada Bourdieu (1973), Coleman (1988; 1990) ve Putnam (1993, 2000)'ın çalışmalarının öncü olduğu konusunda ortak bir görüş oluşmuştur. Bu üç yazarın kuramı ele alış biçimleri ve analiz etme düzeyleri farklılıklar taşımaktadır (Winter, 2000). Bu noktada ilgili yazar ve görüşlerini değerlendirmek sosyal sermayeye ilişkin temel anlayışların daha iyi aktarılmasına olanak sağlayabilir.

Tablo 1. Sosyal Sermaye'nin Üç Klasik Yazar Tarafından Ele Alınış Şekilleri

Yazar	Tanım	Amaç
Pierre Bourdieu	Grup mallarına erişimi sağlayan kaynaklar	Ekonomik sermaye elde etmek
James Coleman	Bireylerin kendi çıkarlarını gerçekleştirmek için kullandıkları sosyal yapının düzlemleri	Beşeri sermaye elde etmek
Robert Putnam	Karşılıklı faydaya yönelik işbirliğini kolaylaştıran güven, ağlar ve normlar	Etkin demokrasi ve ekonomi

Kaynak: Winter, 2000

Bourdieu'nun (1973:503) sosyal sermayeye ilişkin ilk tanımlaması şu şekildedir:

“Gerekli olduğunda faydalı destekler sağlayan toplumsal ilişkilerin sermayesi: Herhangi biri toplumsal açıdan önemli konumlara, örneğin siyasi bir kariyer gibi aynı zamanda para değeri de olan konumlara sahip olan kişilerin ilgisini çekmek istediğinde çoğu zaman vazgeçilmez olan saygınlığın ve onurluluğun sermayesidir”

Bourdieu daha sonra yaptığı tanımlamaya sosyal sermayenin özelliklerini de şu şekilde eklemiştir:

“Sosyal sermaye, karşılıklı aşinalık ya da tanışıklığa dayalı olarak az ya da çok kurumsallaşmış ilişkilerden meydana gelen uzun ömürlü bir ağa sahip olmakla bağlantılı potansiyel veya gerçek kaynakların bir toplamadır – başka bir deyişle bir gruba dâhil olmaktır; öyle ki bu grup, üyelerinin her birine, topluca ortak oldukları bir sermaye, yani kelimenin başka bir anlamıyla kullanabilecekleri bir çeşit “kredi” sunmaktadır.”

Bourdieu (1986: 422). “sermayenin sadece ekonomik teori tarafından kabul edilen biçimiyle değil, tüm biçimleriyle” etkisini anlamadan dünyayı anlamının mümkün olmadığını belirtmiştir. Bir kişinin sahip olduğu sosyal sermaye miktarı etkin bir şekilde harekete geçirebileceği bağlantıların büyüklüğüne ve bağlantıların sahip olduğu sermaye (ekonomik, kültürel veya sembolik sermaye) miktarına bağlıdır (Bourdieu, 1986). Bourdieu'nun yaptığı tanımlamalar ve sosyal sermayeyi ele alış biçiminde iki temel özellik ön plana çıkmaktadır. Bunlardan birisi sosyal sermayeyi bireyci bir bakış açısıyla ele alması (Field, 2006: 27), diğeri ise sosyal sermayenin kökeni olan sosyal ağların niteliği ve niceliğinin bireylerin kullanabileceği sosyal ağların özelliklerini oluşturmasıdır (Uğuz, 2010: 26).

Coleman (1990), sosyal sermayeyi ailedeki, okuldaki ve toplumsal düzeydeki tüm ilişkilerden elde edilen ürün olarak tanımlamış ve sosyal sermayenin sadece zenginlerle sınırlı olmadığını, fakirler ve sosyal açıdan dezavantajlı gruplar arasında da yararlar sağladığını belirtmiştir. Coleman (1990), insan ilişkilerinin bireyler arasında bir takım yükümlülükler kurulmasında aracı rol üstlendiğini, sadakat ve dürüstlük gibi kavramları ön plana çıkardığını, gerekli görüldüğünde de bu ağlar içerisinde yaptırımlar uygulanarak sermaye kaynakları oluşturulduğuna dikkat çekmektedir. Bu açıdan Coleman sosyal sermayeyi bireysel boyutun yanında karşılıklı edinimlerin de vurgulandığı kolektif boyutta ele almaktadır.

Putnam ise sosyal sermayeyi; koordine edilmiş ve/veya edilmemiş olaylarla güven, sosyal ağlar ve normun oluşturduğu sosyal yapı ve ilişkilerin toplamı olarak tanımlamaktadır (Putnam, 1993). Putnam (2000), Amerikan toplumunu bir araya getiren değerler ve organizasyonlar üzerine yürüttüğü incelemesinde, sosyal ağların oluşması ve bu ağlardaki paylaşımların sağlanması için geçmişte önemli sayılan organizasyonların değer kaybettiğini göstermiştir. "Bowling Alone" isimli bu çalışma sosyal sermayenin kuramsal yapısının duyulması ve önem kazanmasında büyük pay sahibi olmuştur. Sosyal sermayeye yönelik belirleyiciler genellikle *sosyal ağlar, güven, normlar* olmak üzere 3 başlık altında incelenmektedir (Coleman, 1990; Ostrom ve Ahn, 2003; Putnam, 1993; Harper ve Kelly, 2003; Healy ve Cote, 2001).

1.5. Sosyal Ağlar

Bu yaklaşım bireyler, gruplar ve firmalar gibi örgütsel birimler arasındaki yatay ve dikey birleşmelerin önemine vurgu yapmaktadır (Ekşinat, 2015). Sosyal ağlara yönelik yatay-dikey, güçlü-zayıf, dayanışmacı/bağlantı kuran sosyal ağlar olarak sınıflamalar yapılmıştır. Bu sınıflamaların bazı ortak noktalara sahip olmaları, ele alınış biçimlerinin de zaman zaman benzerlikler göstermesine ya da analiz aşamasında birlikte ele alınmalarına neden olmuştur (Ferlander, 2007). Bireylerin ya da örgütlerin ağlar aracılığı ile diğer birey ya da örgütlerle bağlantı ve bilgi paylaşımları ortaya çıkmaktadır. Stratejik noktalarda bulunan bireylerin ya da örgütlerin sahip oldukları bilgi ve deneyimler üstünlük ve rekabet avantajı sağlayabilmektedir (Lin, 2001). Ağların bireysel ve örgütsel anlamda istihdam sürecinde de önem taşıdığı ve güven algısının oluşmasında etkili olduğu ifade edilmektedir (Lin, 2001: 177). Bireylerin aile, din, topluluklar gibi yapıların içerisinde olmasının yanı sıra kendi iradesi ile dâhil olduğu müzik ve spor kulüpleri gibi sosyal etkinlik oluşumları bunlar arasında sayılabilmektedir (Akdoğan, 2002: 29).

1.6. Normlar

Normlar; bir toplumun bireyelerine belli olaylar karşısında nasıl ve ne şekilde davranmaları gerektiğini belirten, davranış kalıplarını şekillendiren, insanların birbirleri ile olan etkileşimleri sonucu ortaya çıkmış fenomenler şeklinde tanımlanmaktadır (Cialdini &

Trost 1998). Normlar, olumlu ya da olumsuz yaptırımlarla desteklenebilmektedir. Fukuyama (2000), bir toplum içerisinde sosyal sermaye düzeyinin artmasının ahlaki değerlerin, normların ve iyilik kavramlarının nesillere aktarımında etkiye sahip olabileceğini ifade etmektedir. Ancak burada ortaya çıkan durum sosyal sermayenin etkisiyle aktarılan her değerın ya da normun doğru bir biçimde uygulanacağını kesin olmayışı ve ayrıca ahlaki değerler ile normların toplumlara göre değişiklik gösterebileceğidir (Fukuyama, 2000: 38). Kültürel kökene dayanan normlar, belirli davranış kalıplarına ilişkin kurallar ortaya koyarak toplumun bu kurallar çerçevesinde davranmalarını sağlayarak, bu yöndeki beklentiyi arttıracak ve bu şekilde de sosyal sermayenin artmasına neden olacaktır (Rea-Holloway, 2008: 25).

1.7. Güven

Sosyal ilişkilerin zenginliğini arttırmak için sosyal sermayenin en temel boyutlarından birinin güven olduğu ifade edilmiştir (Field, 2006: 91). Cohen ve Prusak (2001: 51) güveni sosyal sermayenin diğer faydalarını sağlamak için bir temel olarak görmüş ve sosyal sermayeyi güven ile eş değer hale getirmişlerdir. Ahn ve Elinor Ostrom'a (2003: 80) göre güven sosyal sermaye oluşturmada duygusal bir bağ niteliğindedir. Böylece birbirine güven duygusu taşıyan insanlar kolektif bir biçimde hareket edebilmektedir. The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD/ Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü), sosyal sermaye tanımlaması yaparken bireyler arasındaki adalet, iyilik, arkadaşlık ve geleceğe duyulan güven tanımlamalarını yaparak maddi olmayan değerlerin toplumda yarattığı etkiyi ifade etmiştir (OECD, 2007: 4). Fukuyama (2000)'ya göre sosyal sermaye içerisinde en önemli unsurlardan biri olan güven kavramı, günümüzde sürekli artan risk ortamına karşı toplumların sahip olması gereken bir özellik olarak belirtilmektedir. Bireylerin diğer bireylerce verilen sözlere ve davranışlara güvenmeleri işbirliğinin ortaya çıkmasında önemli bir etken olarak görünmektedir (Fukuyama, 2000: 52).

Sporda sosyal sermaye, spor aracılığı ile gelişmekte olan toplumsal değerlere yönelik değişimin nasıl kullanılacağına ve harekete geçirileceğine vurgu yapmaktadır. Buna göre; sosyal sermaye, spor politikaları içerisinde toplulukların spora katılımı için yeni stratejiler geliştirmek, spor alanında başarı ve performansı arttırmak, her yaşta insana kendilerini geliştirme fırsatı sunmak, okul çağındaki çocuklar ile farklı yerel spor topluluklarını bir araya getirmek gibi toplumları kalkındırma temelli amaçlar barındırmaktadır (Crabbe, 2008; Nicholson ve Hoye, 2008).

Bu kapsamda bu araştırmanın temel amacı; sporda stratejik bir yönetim aracı olarak sosyal sermaye kavramını incelemektir. Buna göre sosyal sermaye kavramını spor politikaları içerisine entegre eden Çekya, Danimarka, İngiltere, Fransa, İrlanda ve İtalya'nın sosyal sermaye ve spora yönelik yönetim stratejilerini incelemek ve sosyal sermaye kavramının öncüleri olan Bourdieu, Coleman ve Putnam'ın görüşleri kapsamında değerlendirmek araştırmanın bir diğer amacıdır.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri doküman analizi yöntemi ile elde edilmiştir. Basılı ya da elektronik materyallerin incelendiği ya da değerlendirildiği sistematik bir prosedür olan doküman analizi, nitel araştırmalardaki diğer yöntemlere benzer olarak anlam çıkarmak-anlamlandırmak ve ampirik bilgi elde edebilmek için verilerin incelenmesi ve yorumlanmasıdır (Bowen, 2009). Buna göre çalışmada sosyal sermaye ve spora yönelik yer alan kaynaklar taranmış, Groeneveld ve arkadaşları'nın (2010) eserinin rehberliğinde, sosyal sermaye kavramını spor politikalarına entegre eden ülkeler arasında yer alan; Çekya, Danimarka, İngiltere, Fransa, İrlanda ve İtalya'nın sosyal sermaye ve spora yönelik stratejileri incelenmiş ve bu stratejiler Bourdieu, Coleman ve Putnam'ın görüşleri çerçevesinde yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamında incelenen ülkelerin sporda sosyal sermayeye ilişkin yönetim, strateji uygulama ve politikaları şu şekildedir;

1993 yılında Çekoslovakya'nın Çek Cumhuriyeti ve Slovakya olarak ayrılmasının ardından 20 yıllık komünist rejimin son bulması sonucunda demokratik bir anlayışın benimsenmiş olmasının, Putnam'ın "Demokratik" sosyal sermaye anlayışına uygun olduğu görülmektedir. Çekya sosyal sermaye ve spora yönelik yönetim stratejilerini öncelikle futbol, hentbol ve kayak olmak üzere 3 farklı spor branşına uygulamıştır (Groeneveld vd., 2010). Sosyal ilişkiler sadece dikey değil aynı zamanda yatay şekilde yapılandırılmış böylece eşit yönetim anlayışı ile tüm kademeler ile iletişim halinde olunması planlanmıştır. Güven faktörü kulüp kültürü içerisinde az görülmesine rağmen belirlenen politikalarda sporcudan çalışana kadar herkesin karşılıklı güven ilişkisi kurması gerekliliği vurgulanmaktadır. Normların oluşturulması konusunda ise daha iyi bir yönetim, daha net bir şekilde belirlenmesi gereken prensipler, şeffaflık, hesaplanabilirlik, iletişim ve yenilikler inşa etmek üzerine konumlandırılmıştır (Groeneveld vd., 2010). Buna göre Çekya'daki sosyal sermaye ve spor anlayışının hem Coleman hem de Putnam'ın anlayışı ile ortak noktalar barındırdığı ifade edilebilir.

Danimarka, sosyal sermaye ve spora yönelik stratejilerinde "Herkes İçin Spor" anlayışını benimsemiş ve bunu bir politika haline dönüştürmüştür. Danimarka spor yönetim stratejilerinin "Leisure Ties" ve "Professional Ties" şeklinde uygulandığı belirlenmiştir. "Leisure Ties" anlayışında spor içerisinde bulunan bireylerin adeta büyük bir aile gibi iletişim ağına sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bununla birlikte bu politikaya bağlı olarak spora katılan tüm yaş gruplarında, bölgesel ve ulusal her seviyede bireylerin birbiri ile iletişim içerisinde olduğu görülmüştür. "Professional Ties" anlayışında ise temel amaç spor yönetimini profesyonel şekilde yürütmektir (Groeneveld vd., 2010). Profesyonel bağlantılar yatay ve dikey iletişim ağlarına sahiptir. Dikey bağlantılar devlet ve spor

kulüpleri arasındaki ilişkiyi oluştururken, yatay bağlantılar spor kulüpleri arasındaki bağlantıyı oluşturmaktadır (Groeneveld vd., 2010). Danimarka’da sözü edilen gerek iletişim ağlarına yönelik bağlantılar, gerekse de herkes için sporun içerisinde barındırdığı beşeri sermaye olgusu Coleman ve Putnam’ın sosyal sermaye anlayışının benimsendiğini ortaya koymaktadır.

İngiltere’nin kendine has modernist yapısı ve merkeziyetçi özelliklere sahip olmasına rağmen sosyal sermaye kavramı sporda tüm temel seviyeler ile ilişkilendirilmiştir. Sosyal sermaye kavramı aracılığı ile gönüllü kurum ve kuruluşlar ile oldukça yakın bir ilişki kurulmuş buna ek olarak “Gönüllü Sosyal Kulüpler” (*volunter social clup*) sosyal sermaye ile ilişkilendirilerek yeni yasalar konulmuştur. İngiltere’de oluşturulan politikalar insanların spora katılım yoluyla daha güçlü ve güvenli topluluklar oluşturacağını, bu şekilde anti-sosyal davranışlarda azalma, suç eğiliminin azalması gibi durumların gerçekleşebileceğini belirtmiş ve sosyal uyum, sosyal sermaye kavramlarına vurgu yapmıştır. Sporun sosyal sermaye açısından bir tüketici değil aksine üretici konumunda olmasının da altı çizilmiştir (Sport England, 2004: 30). Bu noktada Coleman’ın beşeri sermaye temelli sosyal sermaye anlayışı ile birlikte Putnam’ın sosyal sermaye anlayışının İngiltere’nin spor içerikli devlet politikalarına entegre edildiği görülmektedir.

Fransa “Sporda Sosyalleşme” politikası çerçevesinde sosyal sermaye kavramını bölgesel seviyelerde amatör futbol, hentbol ve kayak branşlarına uygulamıştır. Gerçekleştirilen gözlemler spor organizasyonlarına katılan gerek yarışmacı gerekse de izleyici bireylerin birbirleri ile ilişki kurdukları ve bunun onları iyi hissettirdiğini ortaya koymaktadır. Bireysel ilişkilerin başladığı seviye olarak nitelendirilen “Meso-level” adı verilen düzey, devletin spor yönetimi ile yakından ilgili olması gerektiğini vurgulamaktadır (Groeneveld vd., 2010). “Meso-level” sosyal sermayenin, sosyal faydalarını ortaya çıkararak insanların birbirlerine fayda sağlamasına olanak tanımaktadır. Buna ek olarak bu seviyede insanların birbirleri ile tanışarak güçlü sosyal bağlar kurduğu belirtilmektedir. Fransa’nın benimsemiş olduğu politikaların Bourdieu, Putnam ve Coleman’ın her birinden önemli nitelikler barındırdığı görülmektedir.

İrlanda Cumhuriyeti 2002 yılında sosyal sermaye kavramını hükümet programına eklemeyi taahhüt ederek, 2007 yılında yürürlüğe koymuştur. İrlanda Cumhuriyeti sporda sosyal sermaye türlerini bireysel, yerel, ulusal olmak üzere 3 farklı şekilde ele almaktadır. Bireysel sosyal sermaye, bireyin arkadaşlık kurmasını sağlayan bir yapı ile bireyin sosyal refah anlamında motive olmasını ifade etmektedir (Groeneveld vd., 2010). Yerel sosyal sermaye sporda yerel ağların oluşturulması için toplulukların bir araya getirilmesi temeline dayanırken, ulusal sosyal sermaye spor vasıtasıyla diğer ülke vatandaşları ile etkileşime girme temeline dayanmaktadır (Groeneveld vd., 2010). Bu noktada Coleman’ın sosyal sermaye anlayışının daha belirgin olduğu ifade edilebilir.

İtalya hükümeti sporun sosyal sermaye kavramının uygulanabileceği mükemmel bir alan olduğunu belirterek, sivil toplum derneklerini spora ilişkin işbirliği ve dayanışmanın ortaya çıktığı mecralar olarak ifade etmiştir. Hentbol, yelken ve futbol branşlarında uygulanan sosyal sermaye stratejileri sonucunda sporcularda ve etkinliklerdeki gönüllü bireylerde karşılıklı güvene bağlı olarak hem yatay hem de dikey iletişim ağlarının geliştiği ifade edilmiştir (Groeneveld vd., 2010). Bu kapsamda İtalya'daki sosyal sermaye ve spor anlayışının güven ve sosyal ağlar kapsamında Putnam'ın "Demokratik" anlayışı ile ilişkili olduğu ifade edilebilir.

Sporla stratejik bir yönetim aracı olarak kullanılan sosyal sermaye kavramında en genel biçimi ile öne çıkan başlıklar ve içerikleri ise aşağıdaki şekildedir;

- Spor ve sosyal sermayeye ilişkin sosyolojik boyut,
- Spora katılımın teşvik edilmesi,
- Spor politikaları,
- Spor tesisleri.

Sporun toplumsal ve sosyal sermaye kavramı dâhilinde barındırdığı role ilişkin olarak "Sporun gücü" ifadesi kullanılabilir. Bu durum spor yönetimi alanı altında farklı alt dallarda da kendini göstermektedir. Büyük organizasyonların/etkinliklerin yönetilmesi, farklı sosyodemografik düzeydeki bireylerin sportif ve rekreatif etkinliklere katılımı gibi durumlarda sporun geniş kitlelere ulaştığı ve yarar sağladığı görülmektedir (Crabbe, 2008). Spora her yaştan bireyin dâhil olması için sporun tamamen sağlıklı ve birçoğ olumlu etkisi olan bir faaliyet olduğu bireylere hem farklı yollarla yansıtılmakta hem de siyasi-popüler söylemler ile desteklenmektedir. Holt (1989)'a göre 'spor, sağlıklı, ahlaki ve düzenli bir işgücünün oluşturulmasında ...' ve genç işçi sınıfının değer ve davranış biçimlenmesinde büyük rol oynamaktadır (Holt, 1989: 136). Benzer şekilde Coalter (2007), sporun içerisinde barındırdığı disiplin, güven, hoşgörü ve sayđı ile hem bireysel hem de toplumsal olarak arzu edilen davranışların oluşturulmasında ve geliştirilmesinde önem taşıdığını vurgulamıştır.

İnsanlarla iletişim ve köprüler kurabilmek, sosyal sermaye oluşturmak için sosyal, politik ve mesleki kimliklerin aşıldığını belirten Putnam (2000), bu durumu takım sporlarının sosyal sermaye yaratmak için iyi bir seçenek olmasının nedeni olarak kabul etmektedir. Putnam (2000), "Bowling Alone" adlı eserinde spor ve boş zaman çerçevesinde sosyal sermaye kavramına da değinmiştir. Bu eserinde savunduğu sosyal sermaye kavramı, spor ve boş zaman programlarının sosyal potansiyeli hakkındaki teorik düşünceye egemen olmuştur. İnsanın boş zamanlarını çok yakından ilgilendiren fikirlerin birçoğu sosyal sermayeyi doğrudan etkilemektedir (Putnam, 2000). Putnam'ın verilerine göre 1950-60'lardan bu yana toplumsal bağlılıkta farklı nedenlerden dolayı bir düşünüş yaşanmıştır. Bunun nedenlerini ise kuşak değişimleri, internet vb. gelişimlere bağlamaktadır.

Günümüzde spor ve sosyal sermaye, dezavantajlı gençlere içinde yaşadıkları kültürel bağlamlara saygı duyma, onlara yeni fırsatlar yaratma ve yeni yolları açma gibi fırsatları sunarak onlar için farklı potansiyeller oluşturmaktadır (Crabbe, 2007). Uslaner (1999: 146)'e göre spor, kendine güven yarattığı ve kurallara saygıyı öğrettiği için sosyal ilişkileri genişletir ve sosyal sermaye yaratır. Bu durum vurgulanan toplumsal sermayenin, sosyal ağların ya da sosyal ilişkilerin bazı kaynaklara ve avantajlara erişim sağladığı görüşünü de desteklemektedir (Coalter, 2008).

Spor ve sosyal sermaye sosyal ve siyasi olarak olumlu etkiler yaratmaktadır. Bu kapsamda spor öğretebilir, şekillendirebilir, birleştirebilir, refah sağlar. Ayrıca gençlerin sorumlu ve topluma faydaları olmaları adına eğitim aracı olarak da kullanılabilir (Seippel, 2006; Papp ve Prisztoka, 1995). Gelişmiş ülkelerde en önemli eğitim araçlarından biri olan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin amacı, insanların fiziki, sosyal, psikolojik, kültürel ve zihni gelişimlerine katkıda bulunarak toplumun sağlıklı nesiller kazanmasını sağlamak ve sporun uluslararası bir özellik kazanması nedeniyle de toplum kültürünün tanıtılabileceği yaygın bir propaganda ve reklam aracı olmaktır. Sporun bu özelliklerinin bir ülkede yoğun olarak yerleşmesi, sporun o ülkedeki yaygınlaşma oranı ile ilişkilidir (Sunay, 2002). Sporun yaygınlaşması ve tabana yayılması adına sosyal sermayenin öneminin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu raporlarında, eğitim, sağlık ve barışın geliştirilmesi için sporun bir araç olarak kullanılabileceğini ifade edilmiştir. Aynı zamanda beden eğitimi ve spor, uluslararası kalkınma hedeflerine ulaşmada önemli katkılar sağlayacak bir araç olarak nitelendirilmiştir (United Nation, 2003; 2005). Sosyal sermaye, spor aracılığı ile gelişmekte olan toplumsal değerlere yönelik değişimin nasıl kullanılacağına ve harekete geçirileceğine vurgu yapmaktadır. Bu açıdan da spor politikaları içerisinde yer alarak toplumları kalkındırma stratejileri içerisinde önemli bir role sahiptir (Crabbe, 2008).

Sosyal sermaye kavramına spor politikalarında yer vererek bu kavramı ön planda tutan ülkeler arasında Avustralya, Kanada, İngiltere, Fransa, İrlanda, İtalya ve İskandinav ülkeleri olduğunu ifade etmek mümkündür (Commonwealth Australia, 2001; Government of Canada, 2001; Nicholson ve Hoye, 2008; Groeneveld vd., 2010, Lenihan ve Mclean, 2012). Sosyal sermayeye spor politikalarında yer veren ülkeler, öncelikle kar amacı gütmeyen spor örgütlerinin geliştirilmesini hedeflemektedirler (Nicholson ve Hoye, 2008). Ayrıca toplulukların spora katılımı için yeni stratejiler geliştirmek, profesyonel spor dallarındaki başarı ve performansı arttırmak, her yaşta insana kendilerini geliştirme fırsatı sunmak, okul çağındaki çocuklar ile farklı yerel spor topluluklarını bir araya getirmek gibi amaçlar için de bu ülkelerde fonlar sağlanmış ve farklı projeler başlatılmıştır (Nicholson ve Hoye, 2008).

Dönemin (2000) Avustralya başbakanı, hükümetin yayınlamış olduğu politikada (Backing Australia's Sporting Ability-BASA) iki hedeften bahsetmiştir. Bunlar elit sporcular

ile başarı sağlamak ve şampiyonların ortaya çıkacağı gençler yetiştirmek için sosyal sermaye kavramına önem verilmesi şeklindedir. Bu hedefi gerçekleştirmek için ise spor örgütlerinin, her düzeydeki hükümet, iş dünyası ve okullar arasındaki ortaklıklara ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Bu kurumlar arasındaki bağları güçlendirmek için toplumsal kaynaşma ve dayanışmanın gerekliliği ile ulusal imaj-kimlik-miras-tarih vurgulanmıştır (Commonwealth Australia, 2001). İlgili politikalar sadece başarılı olmaya odaklanmamış, sporun bir araya getirici özelliğini, bireylerin birbirlerine güven duymalarını sağladığını ve sürdürülebilir topluluklar oluşturma noktasında önemli olduğu konuları da ele alınmıştır (Nicholson ve Hoye, 2008; Groeneveld vd., 2010).

İngiltere’de oluşturulan politikalarda da benzer şekilde insanların spora katılım yoluyla daha güçlü ve güvenli topluluklar oluşturacağını, bu şekilde anti-sosyal davranışlarda azalma, suç eğiliminin azalması gibi durumların gerçekleşebileceğini belirtilmiş ve sosyal uyum, sosyal sermaye kavramlarına vurgu yapılmıştır. Sporun sosyal sermaye açısından bir tüketici değil aksine üretici konumunda olmasının da altı çizilmiştir (Sport England, 2004, s. 30). Spor politikaları, spor organizasyonlarında sosyal sermayenin, farklı sosyo-ekonomik geçmişleri ve topluluklar arasındaki bağlantıları kolaylaştırmak için taşıdığı potansiyeli göz önünde bulundurmalıdır. Normlar, ağlar ve güvene dayalı bir yapı, kulüp ya da organizasyon bazında işbirliğine katkıda bulunurken, sosyal sermayeyi oluşturmada, geliştirmede ve sürdürmede oldukça etkili bir sistem yaratabilmektedir. Spor kulüpleri ya da organizasyonları bu durumun farkında olarak organizasyon yapısını geliştirmelidir (Nicholson ve Hoye, 2008). Yetenekli sporcuların tespit edilmesi, desteklenmesi gibi konularda da sosyal sermayeye sahip olan birey, kulüp, örgüt ve organizasyonların önemi göz ardı edilmemelidir. Sosyal sermayenin toplumsal uyum ve topluluk güçlendirme işlevlerinin, yetenek havuzunun geliştirilmesinde oldukça önemli olduğu yorumu yapılabilir. Oluşturulan spor politikaları spor gönüllülüğu ve sivil toplum örgütlerini önemsemelidir. Bu bireyler ve sivil toplum örgütleri üst düzeyde sosyal sermaye potansiyeline sahiptir.

Tesisler, dernekler ya da bağlantılar için potansiyel alanlar yaratmakta ve bu potansiyel de bir toplumun sosyal sermayesinin bir parçası olarak spor alanlarının oluşmasını sağlamaktadır (Rosentraub ve Ijla, 2008). Bu nedenle, geniş alan ve parklar, hem rekreatif etkinlikler hem de sosyal sermayenin oluşturulması açısından önem kazanmaktadır. Spor tesislerinin bir toplumun sosyal sermayesinin bir parçası olarak tanımlayabilmek için bazı unsurlar söz konusudur. Bunlardan ilki spor tesislerinin bulunduğu bölgede olumlu etki ve dışsallık yaratması, ikincisi bu etki ve dışsallığın insanlar ile şehirler, bölgeler ve alanlara yönelik bağlantılar meydana getirmesidir. Son olarak katılım için tasarlanan spor tesislerinin, sosyal sermayenin bir parçası olarak bir nevi katalizör görevi görmesidir (Rosentraub ve Ijla, 2008).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde gerek kamu kurum ve kuruluşlarının gerekse de özel kuruluşların en temel amacı topluma ve paydaşlarına en verimli ve etkin bir şekilde hizmet sağlayacak stratejileri geliştirmek ve bunların uygulanmasını sağlamaktır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi vizyon, misyon, doğru bakış açısı ve bunlara bağlı olarak geliştirilecek stratejilerin uygulanması ile mümkündür (Nut ve Backoff, 1992). Spor ve sosyal sermaye ilişkisi, hem sporun hem de sosyal sermaye kavramının taşıdığı nitelikler nedeniyle birçok farklı başlık altında incelenmekte ve bu başlıklara göre farklı değerlendirmeler yapılabilmektedir. Araştırma sonucunda sporda stratejik bir yönetim aracı olarak sosyal sermayenin; spor ve sosyal sermayeye ilişkin sosyolojik boyut, spora katılımın teşvik edilmesi, spor politikalarının belirlenmesi ve spor tesislerinin yönetimi konusunda önemli roller oynadığı belirlenmiştir. Bunlara ek olarak sosyal sermaye kavramını spor yönetim stratejileri içerisinde entegre eden ülkelerin çoğunluğunun Bourdieu, Coleman ve Putnam'ın görüşlerinin her birinden farklı şekilde yararlandıkları ve olumlu çıktılar elde ettikleri görülmüştür. Bunlara ek olarak ülkelerin bir çoğunda futbol branşının sosyal sermaye kavramına yardımcı bir öge olarak kullanıldığı ya da yaratılması amaçlanan iletişim ağlarına aracılık edebilecek önemli bir öge olarak görüldüğü belirlenmiştir. Türkiye'de de futbol branşı gerek lisanslı sporcu sayısı gerek spor kamuoyu ilgisi gerekse de medyada yer alma biçimlerine göre en popüler sporlardan biri halindedir. Bu noktada araştırma kapsamında incelenen ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de sosyal sermaye kavramının futbol branşı yardımı ile spor yönetim politika ve stratejilerine uygulamaları gerçekleştirilebilir.

Etkili bir stratejik yönetim kısa vadeli başarı ve performanslardan ziyade uzun vadeli başarıların ve sürdürülebilir nitelikli yönetim anlayışlarının oluşmasına olanak sağlamaktadır. Sözü edilen uzun vadeli başarıların ve sürdürülebilir nitelikli yönetim anlayışlarının oluşmasında sosyal sermaye kavramının ön planda tutulması, gerekli yönetim stratejilerine entegre edilmesi birincil düzeyde öneme sahip faktörler olarak ön plana çıkmaktadır. Buna ek olarak günümüz spor organizasyonlarının ve sporla ilgili kurum ve kuruluşların ihtiyaçlarına cevap verme noktasında sosyal sermaye kavramının yine stratejik bir öneme sahip olduğu ifade edilebilir. Sosyal sermaye, spor politikaları içerisinde toplulukların spora katılımı için yeni stratejiler geliştirmek, spor alanında başarı ve performansı arttırmak, her yaştan insana kendilerini geliştirme fırsatı sunmak, okul çağındaki çocuklar ile farklı yerel spor topluluklarını bir araya getirmek gibi toplumları kalkındırma temelli amaçlar barındırmaktadır. Bu nedenler ile sporda sosyal sermayenin öncelikle devlet politikaları ile hayata geçirilmesi amaçlanan sonuca ulaşmada hayati rol oynamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, A.A. (2002). *Toplumsal Sermaye: Yeni Sağın Küresel Yüzü. Yoksulluk, Şiddet ve İnsan Hakları*, Ed. Yasemin Özdek, ISBN: 975-7669-89-TODAIE Yayınları, Ankara.
- Andrissen, D. (2004). Making sense of intellectual capital: designing a method for the valuation of intangibles/D. Burlington, MA: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Becker, G. S. (1962). Investment in human capital: A theoretical analysis. *Journal of political economy*, 70(5, Part 2), 9-49.
- Bontis, N. (1998). Intellectual capital: an exploratory study that develops measures and models. *Management decision*, 36(2), 63-76.
- Bourdieu, P. (1973). 'Cultural Reproduction and Social Reproduction', in Richard Brown. ed., Knowledge, Education, and Cultural Change, Tavistock, 487-511.
- Bourdieu, P. (1986), 'The Forms of Capital', in Richardson, John G., ed., Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education, New York: Greenwood 244-246.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative research journal*, 9(2), 27-40.
- Cialdini, R. B., & Trost, M. R. (1999). *Social influence: Social norms, conformity, and compliance*. D. Gilbert, S. Fiske, ve G. Lindzey (Ed.), The handbook of social psychology vol. 2 in(151-192). Boston: McGraw-Hill.
- Coalter, F. (2007). Sports clubs, social capital and social regeneration: 'ill-defined interventions with hard to follow outcomes'?. *Sport in society*, 10(4), 537-559.
- Coalter, F. (2008) *Sport-indevelopment: Development for and through sport? In: Sport and Social Capital*. Ed: Matthew Nicholson, Russel Hoye. 39-67.
- Cohen, D, & Prusak, L (2001). *In Good Company: How Social Capital Makes Organizations Work*. Harvard Business Press.
- Coleman, J. (1990). *Foundations of Social Theory*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Coleman, J. S. (1988). *Social capital in the creation of human capital*. The American Journal of Sociology, 94 (Supplement), 95-120.
- Commonwealth of Australia (2001) . *Backing Australia 's Sporting Ability* . Canberra, Australia :Commonwealth of Australia .
- Crabbe , T. (2007) . *Reaching the 'hard to reach' : engagement, relationship building and social control in sport based social inclusion work* . International Journal of Sport Management and Marketing , 2 (1/2), pp. 27-40 .

Yüce, A., Aydoğdu, V., Katirci H. & Yüce, S. G. (2019). Examination Social Capital as a Strategic Management Tool in Sports and Some International Comparisons. *GSI Journals Serie B: Advancements in Business and Economics, (ABE)*, 2 (1): 1-18.

- Crabbe , T. (2008). *Avoiding the numbers game: Social theory, policy and sport ' s role in the art of relationship building*. In: Sport and Social Capital. Ed: Matthew Nicholson, Russel Hoye. 21-37. Elsevier Oxford.
- Davidsson, P., & Honig, B. (2003). The role of social and human capital among nascent entrepreneurs. *Journal of business venturing*, 18(3), 301-331.
- Edvinsson, L., & Malone, M. S. (1997). *Intellectual capital: The proven way to establish your company's real value by finding its hidden brainpower*. Piatkus.
- Ekşinat, R. (2015). *Sosyal Sermayenin Sürdürülebilir Kalkınmaya Etkisi*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (4):75-90.
- Ferlander, S. (2007). *The Importance of Different Forms of Social Capital for Health*. *Acta Sociologica* , 50 (2), 115 – 128.
- Field, J. (2006). *Sosyal Sermaye*. (Çeviren: Bahar Bilgen, Bayram Sen). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Fukuyama, M. F. (2000). *Social capital and civil society*. International Monetary Fund.
- Government of Canada. (2001). *Building Canada Through Sport: Towards a Canadian Sport Policy*. Quebec, Canada: Author.
- Groeneveld, M., Houlihan, B., Ohl, F. (2010). *Social Capital and Sport Governance in Europe*. Routledge.
- Harper, R., & Kelly, M. (2003). Measuring social capital in the United Kingdom. Office for National Statistics, 1-23.
- Healy, T., & Côté, S. (2001). *The Well-Being of Nations: The Role of Human and Social Capital. Education and Skills*. Organisation for Economic Cooperation and Development.
- Holt , R. (1989). *Sport and the British* . Oxford: Oxford University Press.
- Kundnani, A. (1999). Where do you want to go today? *The rise of information capital*. *Race & Class*. 40 (2/3). 49-71. DOI: 10.1177/030639689904000205.
- Lenihan, D., McLean, J. (2012). The Canadian Sport Policy. Canada's Public Policy Forum 1405-130 Albert St.
- Liao, J., & Welsch, H. (2005). Roles of social capital in venture creation: Key dimensions and research implications. *Journal of small business management*, 43(4), 345-362.
- Lin, N. (2001). *Social Capital: A Theory of Social Structure and Action*, Cambridge: Cambridge University Press.

Yüce, A., Aydoğdu, V., Katirci H. & Yüce, S. G. (2019). Examination Social Capital as a Strategic Management Tool in Sports and Some International Comparisons. *GSI Journals Serie B: Advancements in Business and Economics, (ABE)*, 2 (1): 1-18.

- Lin, N. (2005) "A Network Theory of Social Capital," In the Handbook of Social Capital, edited by Dario Castiglione, Jan van Deth and Guglielmo Wolleb, Oxford University Press pp. 50-59.
- Nahapiet, J., & Ghoshal, S. (1998). Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage. *Academy of management review*, 23(2), 242-266.
- Nicholson, M., Hoye, R. (2008) *Locating social capital in sport policy*. In: *Sport and Social Capital*. Ed: Matthew Nicholson, Russel Hoye. pp.70-91.
- Nut, P. C. & Backoff, R. W.. (1992). Strategic Management of Public and Third Sector Organisations: A Handbook for Leaders. Jossey-Bass, San Fransisco.
- OECD Insights, (2007). Human Capital: How What You Know Shapes Your Life, ISBN- 92-64-029095.
- Ostrom, E. (2000). "Collective Action and the Evolution of Social Norms." *Journal of Economic Perspectives*, 14(3): 137-158.
- Ostrom, E., & Ahn, T. K. (2003). A social science perspective on social capital: social capital and collective action. *Revista Mexicana De Sociologia*, 65(1), 155-233.
- Papp, G. and Prisztoka, G. (1995) 'Sportsmanship as an Ethical Value', *International Review for Sociology of Sport* 30: 375–89.
- Putnam , R. (2000) . *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Schuster. 411-420.
- Putnam, R.D. (1993). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*, New Jersey: Princeton University Press.
- Rea-Holloway, M. (2008), "What's The Matter With Social Capital? An Inductive Examination, A Dissertation in Community Philosophy" Faculty of the University of Missouri-Kansas City.
- Rosentraub, M., & Ijla, A. (2008). Sport facilities as social capital. *Sport and social capital*, 339-358.
- Schultz, T. (1972), "*Human Capital: Policy Issues and Research Opportunities*", NBER Working Papers, Vol. 6, No. 4126, pp.1-84.
- Seippel, Ø. (2006). Sport and social capital. *Acta sociologica*, 49(2), 169-183.
- Sport England (2004) . National Framework for Sport: Making England an Active and Successful Sporting Nation – A Vision for 2020 . London : Sport England.
- Stewart, T. A. (1997). *Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations*, Doubleday. New York, NY.

Yüce, A., Aydoğdu, V., Katirci H. & Yüce, S. G. (2019). Examination Social Capital as a Strategic Management Tool in Sports and Some International Comparisons. *GSI Journals Serie B: Advancements in Business and Economics, (ABE)*, 2 (1): 1-18.

Stewart (1991)

http://archive.fortune.com/magazines/fortune/fortune_archive/1991/06/03/75096/index.htm. Erişim Tarihi: 13.03.2017

Sunay, H. (2002) *"Türkiye'de Sporun Yaygınlaştırılması Kapsamında Çağdaş Spor Yöneticilerinin Rolü ve Önemi"*7.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri, Bildiri kitapçığı, s.263-272, 2002, Antalya.

Sveiby, K. E. (1998). Intellectual Capital and Knowledge Management <http://www.sveiby.com/articles.IntellectualCapital.html>, Erişim Tarihi: 13.03.2017

Svendsen G.L.H, Svendsen, G.T. (2003). *"On the wealth of nations: Bourdieueconomics and social capital"* Theory and Society 32/4 (2003): 607–631.

Throsby, D.(1999). Cultural Capital. *Journal of Cultural Economics* Vol 23: 3- 12

Tüylüoğlu, ř. (2006). Sosyal Sermaye, İktisadi Performans ve Kalkınma: *Bir Yazın Taraması, Akdeniz Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 6(12):14-60.

Uğuz, H. E. (2010) *Kişisel ve Kurumsal Gelişmeye Farklı Bir Yaklaşım*; Sosyal Sermaye, Ankara, Orion Kitabevi.

Uslaner, E. (1999) *'Democracy and Social Capital'*, in M. Warren (ed.) *Democracy and Trust*, pp. 121–150. Cambridge: Cambridge University Press.

Winter, I. C. (2000). *Towards a theorised understanding of family life and social capital* (p. 21). Melbourne: Australian Institute of Family Studies.

Woolcock, M. M. (2001) *'The place of social capital in understanding social and economic outcomes'*, *Isuma: Canadian Journal of Policy Research*, 2(1), pp. 11 – 17 .12

Zhang L. (2012). *Does Quality Pay? Benefits of Attending a High-Cost, Prestigious College*. Wiley: New York.